

کوشش
کوشش

ہشت نکتہ

پیرامون

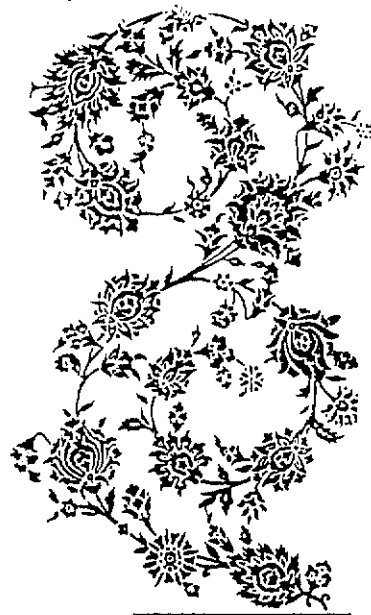
سورہ کوثر

پروفیسر شہناز گل خان

پرنسپل جامعہ اسلامیہ

سیّد محمد رضا

علاء الدین

در شماره قبل شما خوانندگان محترم با ندهای کوثر؛ بی‌همتایی کوثر؛ قرائت کوثر، محبت کوثر، مواهب کوثر، معنویت کوثر، برکات کوثر، وره آورد کوثر آشنا شدید^(۱) در این مقاله نیز با هشت نکته پیرامون کوثر قرآن، حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) در ابعاد مختلف آشنا خواهید شد.

❁ نوظهوری عطیه کوثر

«انا اعطیناک الکوثر...» به راستی که ما کریمانه به تو کرامت کوثر بخشیدیم.^(۲) آیه شریفه در مقام بیان امتنان خدا به پیامبرش می‌باشد که به حضرتش (کوثر) عطا نموده است. آمدن ضمیر جمع به همراه اِن (أنا) دلالت بر عظمت و نوظهوری این عطیه الهی دارد. فعل (أعطینا) به جای (آتینا) و (وهبنا) پیش‌کشی و بخشش توأم با احترام ویژه را می‌رساند که معمولاً در روابط انسانی در شکل اعطاء و هدیه با دو دست می‌باشد.^(۳) ماضی بودن فعل (أعطینا) به جای فعل مضارع (نعطی) گویای تحقق اعطاء هدیه‌ای نوظهور (وجود نازنین زهرای مرضیه به پیامبر اکرم (ص)) در همین ظرف دنیا و قبل از زمان نزول آیه می‌باشد پس تفسیر کوثر به اموری در آخرت، همچون نهر در بهشت یا حوض در آخرت و یا مقام شفاعت با ظاهر آیه، مغایرت دارد. خصوصاً که تناسبی هم با شأن نزول مورد اتفاق آن نیز که ردّ مقطوع النسل بودن پیامبر و ابتر بودن دشمنان آن حضرت می‌باشد ندارد. دستور شکرگزاری در قبال این عطیه مبارک، به صورت نماز گزاردن ویژه و قربانی کردن و تکبیر گفتن به همراه بالا بردن دو دست، نشانگر نوظهور بودن این عطیه است.^(۴)

❁ ماندگاری کوثر

هنگامی که پسران رسول گرامی اسلام (ص) قاسم و عبدالله در فاصلهٔ زمان اندکی از این دنیای فانی پرکشیدند و به سوی ملک باقی شتافتند، دشمنان و مخالفان پیامبر (ص) به اظهار شادی و مسرت پرداختند و دهان به شماتت، طعنه و زخم زبان نسبت به پیامبر اکرم (ص) گشودند. از جمله عاص بن وائل سهمی، نماینده ابتران، پیامبر خدا را ابتر و بی‌دنباله و بی‌سرانجام و مقطوع النسل خواندند. این شماتت‌ها، قلب لطیف و رؤف پیامبر (ص) را سخت آزد، از این رو خداوند متعال برای دل جوئی از حیب خویش و پاسخ به طعنه‌های مشرکان و منافقان، سه آیه نورانی سوره کوثر را فرو فرستاد و ماندگاری کوثر و نسل نورانی او را به پیامبرش مژده داد.

که: «ما محققاً به تو خیر فراوان بخشیده‌ایم، پس به شکرانه‌اش نماز بخوان و قربانی کن و بدان که دشمن شماتت گوی تو، خود بی‌سرانجام و بلاعقب است.»^(۵)

❁ بی‌کرانه‌گی کوثر

سوره مبارکه کوثر در بردارنده اسرار و رموزی است که حتی بزرگان و مفاخر اسلام نیز از دست‌یابی به ژرفنای آن عاجز مانده‌اند. کوثر بر وزن (فوعلاً) وصفی اخذ شده از کثرت و به معنای خیر کثیر و فراوان می‌باشد. دامنه معنایی این واژه چنان وسیع و جامع است که مصادیق بی‌شماری از جمله (خیر بی‌نهایت) را نیز شامل می‌شود. در تفاسیر شیعه و سنی، معانی بسیاری برای کوثر ذکر شده است که تمامی آنها از مصادیق همین خیر کثیر می‌باشند. مصادیقی چون:^(۶)

نهر جاری در بهشت؛ مقام شفاعت کبری؛ مقام نبوت؛ علم و حکمت به حقایق؛ آیات و حیاتی قرآن؛ کثرت اصحاب و پیروان؛ کثرت معرفت در توحید؛ کثرت نعمت‌های دنیا و آخرت و کثرت نسل پیامبر. (ص)

وشکی نیست که مراد از خیر کثیر و همه آن مصادیق، وجود حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) می‌باشد که فرزندان او در مقام امامت با برخوردارگی از نعمت عصمت و طهارت و معرفت در دین و علم و حکمت به حقایق به عنوان قرآن ناطق و شافع و دستگیره ایمان مؤمنان، استمرارگر نبوت محمدی (ص) شده‌اند.

❁ طلوع انوار کوثر

بزمی به حریم کبریا برپا شد
کوثر ز خدایه مصطفی اعطاء شد

یک قطره آب کوثر اقتاد به خاک

صد شاخه گل محمدی (ص) پیدا شد^(۷)

ملائکه با چهار زن آسمانی سوار بر هُودج‌هایی از نور می‌آیند تا طلوع (نور علی نور) را ببینند و به خدیجه شادباش بگویند و کوثر طلوع می‌کند، نور پای بر زمین می‌نهد و خاک تیره را به وجود خود مَنور و مزین می‌سازد و خاک می‌پروراند تا او ماندگاری و بی‌کرانه‌گی کوثر قرآن را برای همه اعصار و نسل‌ها به نمایش گذارد و انوارش تا قیام قیامت و بعد از آن روشنگر راه عالمیان باشد.

✪ تربیت پذیری کوثر

پیغمبر اکرم (ص) دختری تربیت می‌کند که او به عالی‌ترین حد از شایستگی‌ها می‌رسد که پیامبر اکرم (ص) دست او را می‌بوسد، بوسه پیامبر (ص) بر دست فاطمه زهرا (س) را هرگز نباید تنها بر یک معنای عاطفی حمل کرد. بلکه بوسه پیامبر (ص) بر دست فاطمه نوجوان به دلیل این است که او در اوج ملکوت انسانی بوده، او انسان نمونه و کامله بوده است. فاطمه زهرا (س) در دوران نوجوانی، آن وقتی که در شعب ابی طالب همه راه‌های عافیت بر مسلمانان و وجود مقدس نبی اکرم (ص) بسته شده بود، نه امکانات زیستی، نه امکانات رفاهی، نه آسودگی خاطر و نیز دغدغه تهاجم دشمنان، خبرهای بد، صدای گریه کودکان و انواع ناراحتی‌هایی که در آن دره خشک وجود داشت و غم ارتحال مادر را نیز دارد مثل یک رزمنده صبور، یک مادر، یک مشاور و یک پرستار دلسوز برای پیامبر اسلام (ص) عمل می‌کند و نسبت به مسائل پیرامونی خودش احساس مسئولیت می‌کند و با نشاطی عظیم، غبار کدورت و غم را از چهره پدرش می‌زداید و پیامبر اکرم (ص) او را (أم ابیها) مادر پدرش می‌خواند و او به عنوان تنها دختر مبارز مگه در بحبوحه جوانی، قدم در عالی‌ترین مراتب فداکاری می‌گذارد.

این عظمت را ببینید، یک دختر جوان کم‌سال، در دوران سخت‌ترین محنت‌ها، به فریاد بزرگترین انسان‌ها می‌شتابد، او در دوران نوجوانی آنچنان با عظمت عمل کرد که بعد از هزار و چهارصد سال هر انسانی که نگاه می‌کند احساس خضوع می‌کند.^(۸)

✪ پیوند کوثر با کوثر

کوثر هم کفو کوثر است، از دواجی با عشق معنوی و الهی و جوشش بی‌نظیر میان دو جوان مؤمن و مسلمان و همکاری و همسری به معنای واقعی بین دو عنصر الهی و شریف و بیگانه از همه تشریفات و زر و زیورهای پوچ بی‌محتوای ظاهری.

کوثری که معدن علم و تقوی، نیکی و عفاف و حساس به مسائل جامعه و فعال در امور سیاسی اجتماعی اسلام است و دختر شخص اول دنیای اسلام می‌باشد و پدرش حاکم حکومت اسلامی است، با سادگی و بدون تشریفات پیوند مقدسی را به نمایش می‌گذارد که در اوج صفا و صمیمیت و زیبایی است. و او با آن عظمت و جلالت در محیط خانه شوهر یک همسر آگاه، دلسوز و فداکار است که با روحیه‌ای قوی به تجهیز شوهر همیشه رزمنده‌اش می‌پردازد و به او دلگرمی می‌دهد و شوهر او که تربیت یافته مکتب نبوی است و یکی از

رزمندگان همیشه مسلح که در حدود سی جنگ (غزوه) شرکت داشته و در این راه مجروح شده و تا نزدیکی شهادت هم پیش رفته است می بینیم حتی برای یک بار ایشان از این حالت نگران یا ناراحت نمی باشد. (۹)

✽ تربیت فاطمی کوثر

کوثر قرآن با اجرای آیات و حیانی، انسان‌هایی تربیت کرد که نورشان از بسیط خاک تا آن سوی افلاک و از عالم ملک تا آن سوی ملکوت اعلی می‌درخشد. سلام و صلوات خداوند متعال بر این مربی که خانه او جلوه‌گاه نور عظمت الهی و پرورشگاه زبندگان اولاد آدم است. خانه کوچک فاطمه زهرا سلام الله علیها و این افرادی که در آن خانه تربیت شدند به حسب واقع تمام قدرت حق تعالی را تجلی دادند و خدمت‌هایی کردند که همه بشریت را به اعجاب آورده است.

کوثر، تربیت انسان را از مسؤولیت‌های مهم و خطیر هر مادری می‌داند برنامه تربیتی این مادر، بی‌نظیر و نمونه است، تربیت دو پسر بزرگوار و متخلق به اخلاق نبوی و دو دختر در اوج عزت و شخصیت و برخورد تربیتی ایشان با زنان دیگر، با زیردستان و حتی با خادمه خویش برای همگان درس آموز و راهگشا است. (۱۰)

✽ فورشید تابان کوثر

آنهایی که در طول تاریخ، چه در جاهلیت قدیم و چه در جاهلیت قرن جدید سعی کرده‌اند که زن را تحقیر و کوچک کنند و او را دلبسته به همین زخارف و زینت‌های ظاهری معرفی نمایند و او را پایبند مُد و لباس و آرایش و طلا و زیور آلات کنند و وسیله و دست مایه ای برای خوش گذرانی‌های زندگی و انمود نمایند و عملاً در این راه قدم بردارند، منطبق آنها منطقی است که مثل برف و یخ در مقابل گرمای خورشید تابان کوثر قرآن حضرت فاطمه زهرا (س) ذوب می‌شود و از بین می‌رود. تابندگی خورشید کوثر ظلمت‌ها را درهم می‌شکند و عزم انسان‌ها را برای ورود به وادی نور و حیات معنوی راسخ‌تر می‌نماید. (۱۱)

• منابع:

۱- فصلنامه قرآنی کوثر (شماره شش)	۲- جزء سی ام قرآن کریم - سوره کوثر - آیه اول
۳- روح المعانی ج ۳۰ ص ۲۴۴	۴- بررسی شخصیت اهل بیت در قرآن - سوره کوثر ص ۳۶۰
۵- سوره کوثر آیات اول تا سوم	۶- مجمع البیان ج ۵ ص ۵۴۸
۷- از عاشورا تا غدیر - ولادت کوثر	۸- کوثر نور صفحات ۳۰ تا ۳۵
۹- همان ۱۰- همان	۱۱- حدیث ولایت (مجلدات ۱ تا ۹)

